

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllerjö
 Härad: Luggude Adress: Studentstegen, Lund
 Socken: Perumby Berättat av: Pia Annette Jonsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1863 i Kölle

Innehåll

Anteckn. om meddelaren	
Sjukdomar (växter o. utslag)	Sid. 1
Begravning	" 3
Nägot om resor	" 7
Strandvaskare	" 9
Barndom	" 11
Videkyndig under havandeskap	" 14
Bortflykt, (<u>Ulm 4. 26</u>)	" 18
Kloka gummor o. gubbar	" 20
Folkdräkt i Kullbergs trakten	" 4

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyller
Härad: Luggude Adress: Kölle
Socken: Brunnby Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

Meddelanden

Treu Anette Jansson är född
Tisch, hennes far var sjökapten
i Kölle. Hon ung äggnade
Anette en stor skatstj, eller
enarare skatstj för unga flickor.
Hon gifte sig först vid 40 års
ålder. Haken var sjökapten och
trade i ett försäkrings gifte två
döttrar. Familjen bodde först i Ny-
hamnsläge men flyttade sedan
till Anettes barn Bonshem i Kölle,
vilket byggdes om och utökades.

ACC. N:R. M 6326: 2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margret Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Mölle
Socken: Brunnby Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

XK 1111

I:10:14.

Fru Brorke
Jonsen,
Mölle.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margat. Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Gäddede
Socken: Brunnby Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

XXV

I:10:15.

Villa Hjörham, fru Jönssons barndomshem
och nuvarande hem.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146326:4.Landskap: SkåneUpptecknat av: Margot GyllbergHärad: LuggudeAdress: KilleSocken: B. Kumby

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV2

Efter nielsens död bor fru Jönsson
fortfarande kvar i sitt hus varav
den tidigare dottern har andra våningar.

Hon är nu 76 år gammal och
en lycklig, harmonisk och rund
människa, intelligent och humo-
ristisk. I denna by, som är full
av äldre, där ungefär 20 män-
skor äro 80 år och därutöver,
och där 70-åringen är "bara barnet",
väcker dock fru Jönsson ständig
förvåning och beundran för sin
rörlighet, friskhet och vitalitet.

Hon börjar tidigt på förmiddagen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:5

Landskap: Skåne Upptecknat av: Karst Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Hölle
Socken: Brunnby Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

bada i havet som hon har några
meter utanför huskanten. Sedan
har hon dagligen sitt lilla dopp
ända ut i oktober, och på det
sättet håller hon reumatismen borta
enligt egen utsaga. Hon sköter sitt hus
gär på sina lilla hantverk och
syr sina vida berömda rockor
handarbeten, alltid lika ungdomligt
glad och efterökt.

Hon har ett stort intresse för
människor, och i sina album
har hon kort över snart sagt alla
höllebor. Sist i albumet finner man

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllberg
 Härad: Luggude Adress: Kulle
 Socken: Brunnby Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

ett par små uppteckningar från
 1900-talet föreställande huskennor
 av släkten Finck. En annan bild
 föreställer en kvinna klädd i den
 folkdräkt som för bars i Kulla-
 bergstrakten, med vit, bunden
 "hätta", vit, broderad kragen
 och svart ripsmålning över
 bröstet. På sin väska fö-
 rarar fru Finck en släktklenod
 en liten tavla, föreställande hennes
 far som marfar, och en nysa
 till sjökapten liksom alla medlem-
 mar i denna gamla sjömanssläkt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6346:7.Landskap: SkåneUpptecknat av: Margit GyllbergHärad: LuggudeAdress: HölleSocken: BrunnbyBerättat av: Anette JönssonUppteckningsår: 1939Född år 1863 i HölleLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

Sjukdomar.

Glade man värtor eller utslag
så fanns det många olika sätt
att bota det på. Man kunde
tvätta sig i regnvatten som
samlat sig i en uthålkad sten.
Man skulle stjälta fläsk och
lägga det under en jordfast
sten. När fläsket var kuttet
skulle värtorna vara borta.

Om mäven sten på ryggen
på ett vitt hus kunde man gå
och stryka det sjuka stället
med ryggen så blev man bo-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:8.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Kaspar Gyllberg

Härad:

Luggude

Adress:

Hälle

Socken:

Brumby

Berättat av:

Rune Jonsson

Uppteckningsår:

1939

Född år

1863

i

HälleLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV2

fad. Alla dessa botningsföretag
skulle man utföra under lyst-
nad, man skulle "gå friandes"
sade de gamle.

Det räcker rätt att bli ar-
med utslag, födelsedagsmärken
och allt sådant var smälttid
att gå till ett ställe där någon
dod lik. Man strök med
likens hand eller finger över
det sjuka stället och blev
botad. En man skulle låta
sig strykas av en död kvinna
och en kvinna av en död man.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:9.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Karol⁵ Gyllens
Härad: Luggude Adress: Hälle
Socken: Bromby Berättat av: Antke Janson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1863 i Hälle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV3

När en människa dog, stod
det var och en fritt att komma
och titta på liket. Men barnen
släpptes in utan vidare, de
brukade samlas i flockar för
att gå tillsammans och se på
den döde. Ensamma vågade de
inte gå.

Genom Mjohamn gick en vatten-
ränna, som kom någonstans
uppe från skogen och rann
ut i sjön. Den skilde byn
i två delar. När någon dog, bjöds
alla människor på begravningen,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gjylle
Härad: Luggude Adress: lille
Socken: Brumby Berättat av: Rosette Jonsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1863 i lille

-LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV4.

som bodde på samma sida om
rännan, som den döde hade
gjort. Detta bruk iaktogs mycket
samvetsgrant.

Vid begravningar liksom vid
bröllop skulle varje hushåll
ha en sockerkaka med sig som
förring. Sockerkakorna bakte
de inte själva utan köpte
dem hos en kvinna i Brum-
by som var särskilt skicklig.
Hon bakte dem på lorr, och
orangeri ^{frukt} hade hon ett lock, som
var täckt med glöder för att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146326:11.

Landskap: Skåne
 Härad: Luggude
 Socken: Brunnby
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Margot Gyllerjö
 Adress: Kulle
 Berättat av: Anette Jonsson
 Född år: 1883 i Kulle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

kakan skulle bli "ovanbakt".
 Den var mycket stor och hög
 och besvärlig att bära från Brunn-
 by till Kulle. En gång skickades
 Anette av sin mor till
 Brunnby för att hämta en be-
 ställd kockkaka, där skulle
 vara begravning i byn. En
 annan mora i byn hade
 skickat sin son med häst
 och vagn för att hämta deras
 kaka som skulle föras till sam-
 ma begravning. Anette blev
 bjuden på skvits hem med

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:11.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllejö
Härad: Luggude Adress: Hölle
Socken: Brumby Berättat av: Rosette Jönsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1883 i Hölle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV5.

kakan skulle bli "ovanbakt".
Den var mycket stor och hög
och besvärlig att bäsa från Brum-
by till Hölle. En gång skickades
Rosette av sin mor till
Brumby för att hämta en be-
ställd kockkaka, där skulle
vara begravning i byn. En
annan mora i byn hade
skickat sin son med häst
och vagn för att hämta deras
kaka som skulle föras till sam-
ma begravning. Rosette blev
bjuden på skjuts hem med

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Margot Gyllejo

Härad:

Luggude

Adress:

Hölle

Socken:

Brunnby

Berättat av:

Rnette Jönsson

Uppteckningsår:

1939

Född år

1883 i Hölle

kakan skulle bli "ovanbakat".
Den var mycket stor och hög
och besvärlig att bära från Brunn-
by till Hölle. En gång skickades
Rnette av sin mor till
Brunnby för att hämta en be-
ställd kockerkaka, där skulle
vara begravning i byn. En
annan mora i byn hade
skickat sin son med häst
och vagn för att hämta deras
kaka som skulle föras till sam-
ma begravning. Rnette blev
bjuden på skjuts hem med

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne
 Härad: Luggude
 Socken: Brunnby
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Margot Gyller-
 Adress: Hälle
 Berättat av: Anette Jönsson
 Född år 1863 i Hälle

drängen. Han placerade sin rock-
 kaka bak på vagnsgolvet, men
 Annette satt och höll sin
 i knät på sädet. I en backe
 skulle de köra förbi en gård,
 där fanns en fröska & full
 gård. Håsten började skrea
 sig, den hade aldrig sett en så-
 dan maskin för. Den ratte av i
 fullt sken därför backen, vagn-
 en stod på två hjul men
 klarade sig och när Annette
 kom till besinning igen hade
 hon ^{en} armen om halsen på

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:13.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Margot Gyllegr

Härad: Luggude

Adress: Kille

Socken: Brunnby

Berättat av: Rosette Jonsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1883 i Mölle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

drängen och den andra hade
hott flykt ner i sockerkakarn.
En bit hade gått av men
när hon kom hem satte hon
fast den med en vispajärn
och kakor var med i förningen
i alla fall.

Hellan Höganäs och Kille var
ingen tågförbindelse, man måste
gå den 1 mil långa vägen om
man inte hade hästskjuts.

Men en postskjuts körde varje
dag en gång mellan till Höga-
näs för att avlämna post

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:14.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllen
 Härad: Luggude Adress: Hölle
 Socken: Brumby Berättat av: Rusette Jonsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1883 i Hölle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

och hämta den post som skulle
till Hölle. Med den skjutaren
brukade folk åka, och den
hade en kur, som kunde fäst-
as upp om det regnade, och
då man kunde få någonlunda
skydd, "om man samlade i hop
kjolarna ordentligt." Någon rätt-
synt gång kunde det hända
att man mötte en vil på vägen.
Då måste alla passagerarna
hoppa av och kuskerna måste
stå och hålla i hästerna, för att den
inte skulle skena.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:15.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margit Gyllerjö
 Härad: Luggude Adress: Ljulle
 Socken: Brunnby Berättat av: Knutte Jonsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1863 i Nalle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV9

Den förste i trakten som skaffade sig bil var baronin på Krappanups borg. En gammal granna i Ny-
 skansen fick se vidundret, satte hon i vilt tras och skrek när hon kom inom dörren: "Nu kan en inte komma på lantväarna, baronin har fått ett busaskar, (buskåp) va de hade red ja inte, men han kör nu så många som finns."

Skandvackare

Där var en piga på Bökebolet, hon skulle gå och mjölka

ACC. N:R. M 6326:16.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margat Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Hälle
Socken: Perumby Berättat av: Snutte Jonsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1863 i Hälle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV10.

korna, som stod nere vid stranden, tidigt en morgon. Då fick hon se ett lik ligga på marken, det var en drunknad pojkar, som drott i land. Han hade vackra, gula knappar i sina kläder. Pojken ville gärna ha dem men kunde inte blida dem loss. Vill sist hjälpe hon sig ner och bet av dem och tog dem med sig hem.

Men på natten blev där ett fästigt väsen i Bökebolet. Husets folk fick ingen ro att sova

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146326:17.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Kärgat Gyllen
 Härad: Luggude Adress: Nölle
 Socken: Brumby Berättat av: Henrik Jönsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1863 i Nölle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11.

och till sist måste pigan gå ut
och kasta knäpparna, sedan
blev det lugnt.

Barn dop m. m.

Bredvid Amettes hem bodde
en kvinna som var mycket
gammaldags av sig. Hon fick
en son, som föddes i mars, och
när han skulle döpas var det
sådant "snöförräme" att man
knäppast kunde köra till prästen.
Gudmor och faddrarna samlades
i barnets hem för att åka till-
sammans till prästgården. Men

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146326-18.
Landskap: Skåne Upptecknat av: Margit Gyller
Härad: Luggude Adress: Nalle
Socken: Brumby Berättat av: Rnette Jonsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1863 i Nalle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

innan de fingo ge sig i väg, var
det mycket som skulle iakttas.
Man lade barnet på golvet
mellan tre dörar, och sedan
skulle modern trampra på sitt
barn. Detta skulle förhindra
skäver. Så skulle man lägga
barnet på ett bord och läsa högt
ur psalmboken över det. Sedan
fick man inte glömma att
fästa nålar i barnets skjorta
för skälet skulle skydda mot
kalldom som de odöpta var
särskilt utsatta för. När alla cere-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6396:19.
Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllerjö
Härad: Luggude Adress: Kille
Socken: Brunnby Berättat av: Rustle Jansson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1863 i Kille

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.

monier var överstökade, bäddades
barnet ner i halva grå vagnen,
som var en s. k. kolkista. Dop-
gästerna satte sig upp och sa
för man. Men halvvägs mot
Brunnby mötte de prästen, som
inte hade turmat bra att de
vägat ta ut ett nyfött barn i
ett sådant väder. Men nu gick
det inte an att vända om
mot Kille tillsammans med
prästen, för det var inte bra när
barnet var odöpt. Prästen måste
vända i stället och hela sällska-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:20.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gylleby
Härad: Luggude Adress: Kolle
Socken: Brumsby Berättat av: Brutle Jonsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1883 i Kolle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14.

pet tog sin tillflykt till ett bus
vid landsvägen. Där var en stor
enödriga framför fästludärren och
man fick leta sig in köksvägen
i stället. I stugan hade man
tagit in ett får som hade ett ny-
fött lammer, och fåret blev skrämt
och försökte komma upp i den
öppna spisen. Vill rist fick man
ut fåret och därefter blev änt-
ligen förrättat.

Den kvinna som gick med
barn hade åtskilligt att akta
sig för. Hon fick säkunda inte

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M6326:21.Landskap: SkåneUpptecknat av: Margot GyldenHärad: LuggudeAdress: MölleSocken: BrunnbyBerättat av: Perle JonssonUppteckningsår: 1939Född år 1863 i MölleLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV13.

gå under en stega, även om hon
gick rak. Hade man kokat gröt,
fick hon inte lov att äta
"skroan" (gröten som fastnat vid
kanterna och satt kvar, sedan
man tömt grytan). Då rätte
barnet fäkt och förtvillingen blev
snar.

Man hade förr stora kistor i
stugan med lås som hade två
snyttar i locket och motsvaran-
de inskärningar i kistkanten.
När locket var stängt, passade
snyttarna in i sina hål, men

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6326:22.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Margit Gyllberg

Härad:

Luggude

Adress:

Hölle

Socken:

Bunnaby

Berättat av:

Anette Jonsson

Uppteckningsår:

1939

Född år

1863

i

Hölle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16.

om locket stod halvöppet, påmin-
de öppningen om en härmann.

Där för skulle man akta sig
att ha locken på sina knofar
öppna, om en travande kvinna
kom på besök. Annars fick
hon ett barn som hade har-
skar, det slag aldrig fel.

Gyllhamoran klättrade en
gång över en gårdsgård och där
slag en björnbärskvint hemme
för pappan. Flickan, som hon
föddes en tid efteråt, hade en
varta i form av ett björnbär

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326: 23.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Kulle
Socken: Brunnby Berättat av: Rosette Jönsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1883 i Kulle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV17.

i jarmnan och då förstod hon
genast vad det kom sig av.

Hon hade hon nu varit
krick och genast slagit sig på
läret, så hade märket kommit
där i stället och inte varit så
missprydande.

En kvinnan blev kallad till
sin mors dödsbädd. När modern
hade dött, stod ena ögat öppet,
och dottern gick då fram och
tryckte till ögonlocket. Men
en tid senare fick hon en flicka,
och hon hade ett ögonlock, som

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:24.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margret Gyllberg
Härad: Luggude Adress: Walle
Socken: Brunnsby Berättat av: Rnette Jansson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1883 i Walle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

hängde långt ner över ögat och
aldrig öppnades ordentligt. Det
var i en viss månad som
modern var påverkbar, och då
borde hon akta sig.

Bortbyting

De sade alltid att Per Mattsons far
var en bortbyting. Han var mycket
ful och en "rätiger" karl. Han
kunde inte lala förrän han var
gju år gammal, och när han öpp-
nade munnen för första gången
så skällde han på sin förälder.
Men fadern tackade Gud för att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326:25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyllberg
 Härad: Luggude Adress: Kolle
 Socken: Brumby Berättat av: Anette Jansson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1883 i Kolle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19.

pojken äntligen kunde tala.
 Där var en gård i Kollebräcke,
 där de var särskilt gammaldags
 av sig. Under vissa dagar var
 äret vilse de inte "lämna något
 från huset" inte betala ut pengar
 eller sälja smör eller mjölk, för
 där kunde vara ont av det. Och
 om någon kom in genom
 dörren, när de stod och kånade
 var de så rädda att man skulle
 "ta smöret för dem så att det inte
 blev något av kånandet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6326: 26.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Karst Gyllerjo
Härad: Luggude Adress: Nalle
Socken: Brunnby Berättat av: Pucke Jansson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1862 i Nalle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV20.

En gång var Annetts far
mycket rik, och modern skicka-
de till slut efter Ringstedtskan.

Hon rökte kring hovar och
redan lämnade hon några knyten
med rökelser till Annetts mor.

Knytena fick inte öppnas utan skul-
le läggas direkt på glöder och "röka".

Men modern var myfiken och öpp-
nade dem. De innehöll små pinnar.
Det var en tro bland de gamla, att
man skulle plocka "pinnar av
nio sorters stickande trä" och
göra rökelser av. Det kallades trollrök.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6326:27.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Margot Gyllerjö

Härad:

Luggude

Adress:

Mölle

Socken:

Björnsby

Berättat av:

Ruthe Jonsson

Uppteckningsår:

1939

Född år

1863

i

Mölle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21.

se.

I Nyhamn var där en gubbe, som
redde med skicksbud till en
"klok gubbe" i trakten. Han
skulle ha ett visst antal spj-
ka som sände bud om sina
sjukdomar och betalte två
kronor var till skicksbudet.

De spjka behövde nämligen inte
allt spjtra komma till "den kloke",
det räckte om de skickade
med ett band, som de haft om
halsen, när de sov på natten.
"Kloke gubben" tittade på bandet

ACC. N:R. M 6326:28.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Margot Gyller
Härad: Luggude Adress: Målle
Socken: Brunnby Berättat av: Rnette Jonsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1863 i Målle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

och skickade med liniment allt
efter de olika sjukdomarna.

Skriv endast på denna sida!